

EXPERT AAN HET WOORD

L. VAN HEUPEN

AB Register vzw

BIO

OPLEIDING

Master in Diergeneeskunde en Msc in Tropical Agriculture and Animal Production

EXPERTISE

Antibioticumgebruik in de dierlijke sector

ACTUEEL

Coördinator AB Register vzw

Over antibiotica en het gebruik ervan doen veel fabeltjes de ronde, bijvoorbeeld dat vlees en melk vol antibiotica zitten. Dat is onterecht gezien de strikte reglementering en controles hiervan in België. **Waar we niet om heen kunnen is dat antibioticaresistentie een killer is, en eentje van formaat.** Volgens de 'World Health Organization' (WHO) is antibioticaresistentie een van de grootste bedreigingen voor de wereldgezondheid (1). Het is dus belangrijk dat daar iets aan wordt gedaan.

Antibiotica zijn sinds hun ontdekking in de eerste helft van de 20ste eeuw een fantastisch hulpmiddel in ziektebestrijding, zolang ze goed worden gebruikt. Antibiotica zijn stoffen die de groei van bacteriën remmen of bacteriën volledig doden. Ziektes die veroorzaakt worden door virussen, parasieten of andere ziektekiemen kunnen niet worden bestreden met antibiotica.

RESISTENTIE: HET GEVAAR LOERT OM DE HOEK

De belangrijkste oorzaken voor de verspreiding van antibioticaresistentie zijn overmatig gebruik van antibiotica en de transmissie van resistente bacteriën via direct en indirect contact (via voedsel, water, leefomgeving) tussen mens en dier of tussen mensen en dieren onderling (2,3). Bepaalde resistente bacteriën kunnen niet meer worden behan-

deld met de meest courante antibiotica, met alle gevolgen van dien. Een correct gebruik van antibiotica en enkel als het moet, is dus van groot belang.

DIER EN MENS, HAND IN HAND

Bacteriële infecties kunnen zowel bij mensen als dieren voorkomen. Aangezien mens en dier in één ecosysteem leven, kan ook resistentie tussen mens en dier worden overgedragen. Het is daarom van fundamenteel belang om zowel langs humane kant als langs veterinaire kant acties te ondernemen tegen een onrechtmatig gebruik van antibiotica en ze maximaal op elkaar af te stemmen. Zo'n geïntegreerde aanpak wordt gepromoot vanuit het 'One Health principe'. 'One Health' gaat bovendien verder dan enkel de aanpak van antibioticaresistentie bij

mens en dier. Er wordt ook zo'n gezamenlijke aanpak uitgevoerd met het oog op voedselveiligheid en de bestrijding van infectieziekten bij mens en dier (4,5).

ENGAGEMENT VANUIT DE DIERLIJKE SECTOR

In 2011 werd op gezamenlijk initiatief van de overheid en de sector AMCRA opgericht, het kenniscentrum inzake antibioticagebruik en -resistentie bij dieren. In 2014 werd het AMCRA 2020-plan ontwikkeld (6). Hierin werden drie grote reductiedoel-

Ook vanuit de overheid werd er in 2017 gestart met de monitoring van het antibioticumgebruik. Via het nationaal Sanitel-Med-systeem gold vanaf 27 februari 2017 een wettelijke verplichting tot registratie van antibiotica voor varkens, leghennen, braadkippen en vleeskalveren. De sector en de overheid werken vandaag nauw samen om de antibioticummonitoring in goede banen te leiden.

SENSIBILISERING

Voor de individuele bewustwording is het belangrijk om een

MINDER ANTIBIOTICA, VOOR MENS ÉN DIER

TABEL 1 - Reductiedoelstellingen en actiepunten van het AMCRA 2020-plan ten opzichte van 2011.

DOELSTELLINGEN
<ol style="list-style-type: none">1. 50 % minder antibioticumgebruik tegen 2020.2. 75 % minder gebruik van de meest kritisch belangrijke antibiotica (van groot belang voor de volksgezondheid) tegen 2020.3. 50 % minder gebruik van met antibiotica gemediceerde voeders tegen 2017.
ACTIEPUNTEN
<ol style="list-style-type: none">1. Een omvattend monitoringsysteem om data rond antibioticumgebruik te verzamelen.2. Ieder bedrijf een eigen bedrijfsgezondheidsplan.3. Veehouders en dierenartsen gebenchmarkt.4. Geen antibiotica voor preventie, promotie van alternatieven.5. Sensibilisatie, tot vervelens toe.6. Transparantie, controle en waar nodig gepast optreden bij verschafters en gebruikers.7. Monitoring van antibioticumresistentie.
<p>Meer info: www.amcra.be</p>

stellingen en zeven actiepunten opgenomen met het oog op antibioticumreductie in België (tabel 1). Doelstellingen 2 en 3 werden reeds in 2017 gehaald. Voor doelstelling 1 is er tussen 2011 en 2017 een reductie van 25,9 % vastgesteld. Om tot een algemene reductie van 50 % te komen tegen 2020 zal de sector de reeds geleverde inspanningen moeten voortzetten.

METEN IS WETEN

Een onontbeerlijke eerste stap om tot reductie te komen is weten hoeveel er waar en door wie wordt gebruikt. In 2014 werd in de schoot van Belpork vzw, de beheerder van het Certus-kwaliteitslabel, het AB Register opgericht, het allereerste antibioticummonitoringprogramma in de dierlijke sector in België. Oorspronkelijk beperkte het AB Register zich tot monitoring van alle verschafte antibiotica (inclusief via voeders) in de varkenssector. Later werd het uitgebreid naar de pluimveesector en de melkveesector.

spiegel te kunnen voorhouden aan alle betrokken actoren in de dierlijke sector, zoals veehouders, dierenartsen, mengvoederfabrikanten en broeierijen. Individuele frequente rapporten geven het antibioticumgebruik en een benchmarkfiguur per bedrijf weer. De benchmarkfiguur laat het gemiddeld antibioticagebruik van een bedrijf zien en zijn positie ten opzichte van andere bedrijven (bv. bij de 10 % hoogste gebruikers of bij de 50 % laagste gebruikers). Afhankelijk van het resultaat moeten gepaste maatregelen worden genomen om te streven naar minder gebruik of om het veilige gebruik te bestendigen. Benchmarking draagt in belangrijk mate bij tot de sensibilisatie van de sectoren voor een lager en rationeel antibioticagebruik.

Referenties

1. <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/antibiotic-resistance>
2. Eline Vandael, Boudewijn Catry. Antibioticaresistentie: een ernstige bedreiging voor de gezondheidszorg - http://www.nsih.be/download/GM/Farmazine_ArtikelAntibioticaresistentie_juni2017.pdf
3. <https://www.amcra.be/nl/antibiotica-en-resistentie/>
4. <https://kce.fgov.be/nl/voorstellen-voor-een-effectiever-antibioticabeleid-in-belgi%C3%AB>
5. <https://www.who.int/features/qa/one-health/en/>
6. <https://www.amcra.be/nl/amcra-visie-2020/>